

Samhällsförvaltningen

Frida Hamrén, 0611-348223

frida.hamren@harnosand.se

Kopia:

alexandra.venander@regeringskansliet.sejonathan.andersson@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Härnösands kommuns yttrande gällande ”Snabbare processer enligt miljöbalken för att stärka det militära försvaret” med ert diarienummer KN2024/01391

Beslut om yttrande

Yttrandet har beslutats av samhällsnämnden i Härnösand den 26 september 2024.

Sammanfattning av synpunkter

Härnösands kommun är tveksam till förslaget om snabbare processer enligt miljöbalken för att stärka det militära försvaret. Däremot motsätter sig Härnösands kommun att försvarets arbete i vatten ska kunna hanteras via en enklare anmälan om vattenverksamhet med möjlighet att söka undantag från miljöutredningar, eftersom det förfarandet riskerar att orsaka negativa konsekvenser på vattenmiljön.

Härnösands kommun bedömer att en påskyndad miljöprövning och i vissa fall mycket lägre krav på miljöutredningar, riskerar att orsaka negativa effekter på miljö och människors hälsa. Snabbspåret innebär också en avsevärt försämrad möjlighet för allmänheten att delta i samrådsprocesser. Även om ändringarna föreslås gälla under en tidsbegränsad period om 5 år, riskerar de att hinna orsaka miljö- och hälsoskador.

Härnösands kommun förstår dock försvarets samlade behov av snabbt kunna utöka sina verksamheter och att utöka antalet övningar med både egna förband och utländska styrkor. Men, kommunen anser inte att en förenklad miljöprövningsprocess är den bästa vägen att gå. I fredstid bör varken krav på miljöutredningar eller samrådskrav minskas.

Om förslaget ändå går igenom bör Forsvarsmaktens ansvar för miljöskador och sanering formuleras tydligt i och med att ändringarna riskerar att leda till ökade skador på miljö och hälsa.

Ställningstaganden

Bakgrund till yttrande från Härnösands kommun

I Härnösands kommun finns flera övningsområden på Härnön och en marinhamn där det bedrivs militär verksamhet. Historiskt sätt har vi även haft ett kustartilleriregemente (KA5) och tidigare hemliga anläggningar på Hemsön som delvis var kärnvapensäkrade. Sedan oktober 2023 är det Stockholms amfibieregemente som ansvarar för den marina hamnen och det finns ett intresse att utöka verksamheten i just hamnen. Det finns också ett intresse att öva mer inom Härnösands kommun pga vårt kustlandskap.

Mot bakgrund av tidigare och pågående militärverksamhet inom kommunen och det försämrade säkerhetsläget i världen, vilket medfört att Sverige nu är medlemmar i NATO och har ingått DCA-avtalet med USA, bedömer Härnösands kommun att antalet övningar och militär verksamhet inom kommunen kan komma att bli verklighet inom kort. Denna nuvarande militära närvaron och intresset att öva inom vår kommun, gör att ändringarna i miljöprövningsprocessen kan komma att påverka vår miljö och människors hälsa om de realiserar.

Anmälan istället för tillstånd

Härnösands kommun är tveksam till förslaget som innebär en förflyttning inom miljöprövningen, fast verksamheten egentligen är densamma. Det huvudsakliga syftet med förändringen är att försvaret snabbare ska kunna få till mer övningar, men att sänka kravet från tillståndsplikt till anmälningsplikt och att i vissa fall ställa mycket lägre krav på miljöutredningar, riskerar att orsaka negativa effekter på miljö och människors hälsa i Härnösands kommun.

Även om förslaget är tidsbegränsat till 5 år (i praktiken upp till 7 år) kan miljö- och hälsoskador uppkomma under den tid förslaget gäller. Efter att tiden löpt ut föreslås att tillståndsplikt ska gälla igen och hårdare villkor kan då ställas på en verksamhet som redan fått godkänt genom en anmälan. Verksamheten kan också komma att bli förbjuden. Härnösands kommun är tveksam till temporära förskjutningen inom miljöprövningen och bedömer det som märkligt att samma verksamhet ska kunna bedömas olika, eftersom det riskerar att orsaka miljö- och hälsoskador.

Skyndsamt hantering av anmälan

En snabbare process ställer höga krav på att Härnösands kommun är redo att yttra sig snabbt vid inkomna remisser från FIHM. Förslaget innebär också att tiden för yttranden får begränsas om ärendet är brådskande. Det finns dock ingen gräns för hur kort den tiden får vara. Härnösands kommun anser att en tidsfrist bör sättas som möjliggör för kommunen kunna lämna ett genomarbetat yttrande till FIHM.

Om förslaget går igenom kommer Härnösands kommun behöva förbereda sin organisation på att lämna yttranden med både kort varsel och kort svarstid, samt utreda om det är möjligt att prioritera om bland övriga arbetsuppgifter till fördel för anmälningar som rör försvaret.

Om förslaget går igenom behöver det också säkerställas att tillsynsmyndigheten FIHM får rätt förutsättningar för att hinna hantera inkomna anmälningsärenden samt bedöma risker för påverkan på människors hälsa och miljö. Om de inte hinner lämna ett svar inom 6 veckor, får verksamheten ändå starta. Närmiljön i Härnösands kommun riskerar att påverkas negativt om anmäld verksamhet genomförs utan granskning.

Undantag om bestämmelserna från specifik miljöbedömning om att en ansökan ska innehålla en miljökonsekvensbeskrivning, om krav på bedömning av betydande miljöpåverkan och om begränsning av anmälningsplikten för vissa verksamheter.

Härnösands kommun bedömer att det finns direkta risker för miljö och hälsa i de fall där miljöutredningar och MKB:er inte längre kommer att tas fram. I och med förskjutningen till anmälan istället för tillstånd, sänks också kraven på miljöutredningar. Kommunen menar att förskjutningen inte får drabba människors hälsa och miljö på ett oförsvarbart sätt.

Härnösands kommun menar också att så länge vårt land inte befinner sig i krig och försvaret endast bedriver övningsverksamhet, bör största möjliga respekt visas mot människors hälsa och miljö.

7.5 Konsekvenser för människors hälsa och miljön

Människors hälsa

Härnösands kommun menar att om förslaget går igenom riskerar det att leda till en försämrad folkhälsa i de fall fler bullerstörande verksamheter tar plats i kommunen utan att ha blivit helt utredda. I Härnösands kommun kan ökat buller från skjutfälten bli en realitet vid utökning av verksamhetstider, ökat antal skott, ökad användning av skarp ammunition, ändrade vapentyper och vapensystem. Det kan även handla om återinrättande av gamla skjutfält och skjutbanor.

Kommunen ser också att buller kan uppkomma till följd av en ökad militär fordonsflotta i luft, mark och på vatten, liksom vid arbete med att potentiellt bygga ut den marina hamnen i Härnösand. Som en följd effekt av närvaron från en större fordonsflotta kommer mängden luftföroreningar öka, vilket också har en negativ inverkan på folkhälsan i vår kommun.

Härnösands kommun ser även risker med att begränsa det rörliga friluftslivet om tillgängligheten till natur- och strövområden minskas vid gamla och potentiellt nya övningsområden. I förlängningen kan det få negativa effekter om människor hindras till utomhusaktivitet i sin närmiljö.

Ur barnens perspektiv kan det vara skrämmande med en ökad militär närvaro i exempelvis hamnen med fullt utrustade soldater och höga smällar vid övningar med vapen. Å andra sidan kan en ökad militär närvaro generellt ge känslan av att vi får ett bättre försvar i en osäker tid.

Allmänhetens deltagande

Förslaget innebär inskränkningar i allmänhetens deltagande och samrådsprocessen, vilket kan komma att skapa missnöje bland Härnösandsborna om de känner sig överkörda av försvaret. Härnösands kommun ser att det finns risker med en försämrad förankring av försvarets verksamheter hos allmänheten, eftersom det i förlängningen kan innebära sämre respekt för försvarets verksamhet.

Miljön

Härnösands kommun är tveksam till genomförandet av de föreslagna ändringarna i prövningsprocessen som innebär att miljöprövningen dels ska gå fortare och dels innehålla färre miljöutredningar. Kommunen bedömer det som tveksamt att det ska gå och göra undantag om bestämmelserna från specifik miljöbedömning, om att en ansökan ska innehålla en miljökonsekvensbeskrivning, om krav på bedömning av betydande miljöpåverkan och om begränsning av anmälningsplikten för vissa verksamheter. Dessa lättnader riskerar att påverka närmiljön i Härnösand kommun negativt.

Härnösands kommun motsätter sig däremot att försvarets arbete i vatten, vid tex en utveckling av den marina hamnen i kommunen, ska kunna hanteras via en enklare anmälan om vattenverksamhet och lättnaderna i förslaget. Om förslaget genomförs riskerar det att påverka annat positivt miljöarbete som kommunen och andra bedriver för att öka kvalitén på vårt vatten.

En snabbare process enligt miljöbalken riskerar, enligt Härnösands kommun, att generellt medföra negativa effekter på miljön och särskilt om försvarets utökade verksamhet inte är tillräcklig utredd.

Härnösands kommun noterar också att en ökad militär närvaro med tillhörande fordonsflotta på land, vatten och i luften riskerar att påverka klimatet negativt till följd av mer utsläpp. Till detta hör också den påverkan som vapen och ammunition har på både miljö och klimat.

Härnösands kommun menar anser att det krävs en tydlig formulering som visar att försvaret tar ansvar för eventuella miljöskador som uppstår, liksom ansvarar för sanering för att reducera riskerna för påverkan på miljö och hälsa.

För samhällsnämnden

Helena Elfvendal
Ordförande